

Új szezon, új művészeti vezető, régi gondok

Lendvai György évről, tervekről, finanszírozásról

Számos újdonsággal várja

a közönséget most induló szezonjában

a MÁV Szimfonikus Zenekar, hiszen

ettől az évtől Csaba Péter

személyében új művészeti vezető áll

az együttes élén. A programban több

francia darab, számos különleges mű

kapott helyet, s a hazai publikum

számára eddig ismeretlen művész is

pódiumra lép. Megújult honlap

tájékoztatja emellett az érdeklődőket

a zenekar legújabb híreiről.

Sok tervvel, elképzeléssel kezd neki

a szezonnak Lendvai György igazgató,

aki azonban úgy látja, hiába tesz

bármit, az anyagi bizonytalansággal

ebben a szezonban is küzdenie kell.

┃ Milyen információkkal rendelkezik a jövő évi fenntartói támogatásról?

– Sajnos nem tudunk még semmit, ami nem is csoda, hiszen július elejétől új vezetés áll a MÁV élén, s még nem jutottak el a következő évi szerződésünkig. Remélem azonban, hogy október–november környékén erre sor kerül. A vállalattól kommunikációs segítséget kapunk, s a következő szezont hirdető, elegáns kiadványunk köszöntőjét az új elnök-vezérigazgató, Dávid Ilona írta. A jövőt tekintve pozitív előjelnek tartom, hogy az elnök asszony, a kinevezését követő napon már eljött meghallgatni a hangversenyünket. A koncerten szólt is néhány szót, elmondta, nagyon fontosnak tartja, hogy a zenekar továbbra is működjön, s hozzátette, hogy mindent megtesz, hogy ez zavartalan legyen. Úgy vélem, a gesztusa nemcsak a közönségnek, hanem a zenekarnak is szólt. S ezt követően eljött az Európa hajón tartott koncertünkre is, majd a Vasutas Napon is hallhatta együttesünket. A MÁV-nak még nem volt olyan vezetője, aki működésének az első hónapjában három hangversenyünket is meghallgatta volna. Ettől függetlenül a számokról még nem tudok semmit, s elhangzott már az is, hogy segítenek az együttesnek több lábón állni... Ez pedig szinte mindig a támogatás csökkentését jelenti.

┃ Valóban nagyon szép lett a szezont hirdető kiadványuk, s azt látom, tele van különböző cégek hirdetésekkel...

– Egy külső munkatársunk intézi ezeket a kapcsolatokat, amelyek mögött általában barter szerződések vannak. Ezek is segítenek a takarékoságban, hiszen a füzetben szereplőktől kapunk virágot a vendégeinknek, nekik köszönhetjük, hogy vacsorázni vihetjük meghívott művészeinket, vagy masszíroztatjuk a kollégák zenélésben megfáradt testét... Ezekre egyébként nem lenne pénzünk. Ha egy muzsikusi valami pluszt tesz a zenekarért, társadalmi munkát végez, nincs lehetőségünk anyagilag honorálni, helyette néhány napos pihenéshez

juttathatom egy vidéki wellness szállodában. E szerződéseknek köszönhetően tudunk évről-évre összejevetelt tartani együttesünk tagjainak, partnereinknek és a nyugdíjas volt kollégáinknak az Európa hajón. Minden aprósággal igyekszünk spórolni, de ettől nem lesz nagyobb a büdzsénk.

┃ Látja már a jövő évi költségvetését? Tudja, hogy milyen összegből gazdálkodhatnak?

– Egyáltalán nem látom. Az állami támogatásnak még csak a nagyságáról sem tudok semmit. Gondolom, az augusztus 31-ig bekért adatok alapján osztják majd szét,

┃ Ennek ellenére megbírdeti a szezont, bár nem látja, hogy miből fogja fizetni...

– Ez mindig így volt. Ugyanígy nem tudtam az állami támogatás összegét, de tavaly legalább a nagyságrendjével tervezni tudtam az adatok, az elosztási elvek alapján. Idén azonban már erre sincs lehetőség, hiszen néhány együttes nemzeti zenekarrá vált, mi pedig lecsúsztunk egy kategóriát. S még nem tudunk arról semmit, hogy ez a cím hogyan lesz honorálva, s mekkora összeg jut a többi együttesnek.

Mi mindenesetre szeptember harmadik hetétől áruljuk a bérleteket, s reménykedem abban, hogy elegendő lesz mindenre a költségvetésünk. Az már biztos, hogy a törzsközönségünk megmaradt, eddigi bérletvásárlóink 80%-a már jelezte, ebben a szezonban is meghallgatja a hangverseinyeinket.

■ Milyen változást jelent az együttes életében, hogy ettől a szezontól kezdve Csaba Péter a MÁV Szimfonikusok művészeti vezetője?

– A korábbi vezető, Takács-Nagy Gábor munkája hallatszik az együttes játékán. Ő Haydn, Mozart, Brahms, Beethoven kompozícióit vette sorra, s ha a zenekar műsorára tűz egy Brahms-szimfóniát, ma másképp játssza, mint korábban. A muzsikuskok másképp állnak ezekhez a darabokhoz, általában a zenekari játékhoz, és jobban hallgatják egymást. Csaba Péter másfajta repertoárt szeretne. Ő inkább olyan szezonokat tervez, amelyben több korszak muzsikája is megjelenik. A nagy szimfóniák mellett újdonságok is felhangzanak, hiszen a következő szezonban játszunk Chausson Szimfóniát, Roussel-szvitet, Schnittke-darabokat,

s akadnak kortárs művek is. Az látszik a következő szezonon, hogy Csaba Péter teljesen más kultúrkörből érkezik. Rengeteg a francia zene, s olyan szólisták is pódiumra lépnek, akik itthon kevésbé ismertek. Régi vágyam volt, hogy visszatérjünk a barokk muzsikához, s erre a Festetics-sorozatunkban lesz lehetőség. Csaba Péter koncepciója, az, hogy olyan bizalommal kell legyen irántunk a közönség, hogyha teljesen ismeretlen művészt hívunk vendégnek – azért mert a művészeti vezető úgy gondolja, hogy jó szólista –, akkor ezt higgyék el, jöjjenek és hallgassák meg. Egyébként azt kell mondanom, a törzsközönségünk tényleg bízik bennünk. Egyszer nem tudtuk időben meghirdetni a műsort, de a publikumunk 80%-a látatlanban is megújította bérletét.

■ Érdekes lesz a szezon, hiszen előadják Respighi Sába királynőjét, s Csaba Péter is sokat vezényel.

– Respighi darabja magyarországi bemutatóként hangzik fel, s az új művészeti vezetőnk több mint tíz programot dirigál. Annak is örülök, hogy ebben az évben is felléphetünk a Művészetek Palotájának zenekari sorozatában. Szakmailag Csaba Pé-

ter kezébe tettük a sorsunkat. Másfajta munka lesz, mint a korábbi, hiszen neki más a habitusa, mint Takács-Nagynak, más a muzsikuskokkal is a viszonya, viszont hasonló kvalitású muzsikusk, mint elődje. Tapasztalt karmester, aki több évtizede vezet különböző nyugat-európai zenekarokat. Őt évre kötöttem vele szerződést, mert azal a feltétellel vállalta nálunk ezt a posztot, hogy legyen ideje a zenekar-építésre, és valóban hosszabb távon tudja megmutatni, mit, hogyan gondol.

■ Lesz még változás a zenekarnál?

– Bízom benne, hogy nem, bár nem vagyunk könnyű helyzetben. A MÁV-tól kapott összeg évről évre kevesebb... Nagyon számítottunk arra, hogy az állami támogatás nő, hiszen elvileg 2013 lett volna az első olyan év, amikor nem az önkormányzati támogatás szerint osztják el a pénz nagy részét, hanem a tényleges teljesítmény számít. A tavalyi évben 155 koncertet tartottunk. Szinte másnaponta, hiszen ez – leszámítva a szabadságokat – 15 és fél koncert havonta. Azt gondolom, ez komoly teljesítmény. Amiatt vagyok leginkább szomorú, hogy hiába állapodtunk meg a vezető kol-

TISZTELETJEGGYEL – véleményrovat

A felelősség a döntéshozóké...

Egy mondat a (szellemi, vagyis anti-szellemi) zsarnokságról, amely korunkat jellemzi: „Minden annyit ér, amennyi pénzt termel.” – Sajnos már a kultúra sem kivétel. Amin harminc éve még jókat vitatkoztak bölcsészhallgatók, miszerint áru-e a kultúra, mára eldöntött kérdés.

Szomorú, de így van. A nagy paradigma-váltás korát éljük. A művészet már nem ki-

vételes tiszelt önkifejező eszköz, a művészek nem az isteni teremtetőre felkent papjai. A művészet totális trónfosztása megtörtént. Nagy írók és nagy festők már nincsenek, legfeljebb jó írók és jó festők. Zseniális muzsikuskok sincsenek már, legfeljebb a gyors tempók bűvöletében élő, lélegzet-elállító, vagy ízlés-ficamító virtuókok. És akik még mindig a művészetet űzik, azokra a többiek jóindulatú közömbösséggel néznek.

Ami a rádió zenei együtteseivel, és korábban magával a rádióval történt, iskola-példája a nagy szellemi szerkezetváltásnak a kommercializmusnak. A kulturális szervezeteket, intézményeket gazdasági hatékonyság és takarékoság nevében új vezetők kezdik igazgatni, és addig racionalizálnak, teremtenek „új arculatot”, amíg az eredeti cél értelmét veszti. A rádióban ezt Such György kezdte, most egy kft.-ben az ő embere folytatja.

Nincs kifogás, a zenészeknek is be kell állni a pénztermelésbe, a kulturális igény-(telenség) kiszolgálói közé. Húzni kell a talpalávalót Caramelnek. Talán ez áll a hát-

terében annak is, hogy 2011. december 30-tól az együttesek munkavállalóit a Médiaszolgáltatást Támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) áthelyezte egy 12,9 Mft alaptőkével rendelkező reklámügynökségbe munkáltatói állományába, ismételten kizárva őket az előadó-művészeti szervezetként történő nyilvántartásba vétel lehetőségéből. – így viszont a központi költségvetésben korábban az együtteseknek juttatott egymilliárd forintos céltámogatás simán beleolvadhatott az MTVA költségvetésébe.

A zenei együtteseknél zajló átalakulási időszakról Böröcz István levélben tájékoztatta Szalai Annamáriát, a Médiatanács elnökét, Balog Zoltán emberi erőforrás minisztert és Cser-Palkovics Andrást, az Országgyűlés kulturális és sajtóbizottságának elnökét. „Biztonságos működés és megújulás – ezek a fő célok” – hangsúlyozza a levél. Zenei szaknyelven ez az „írott” kotta, amely „hangzóként” már más tonalitást mutat.

A „biztonságos működés” keretében a világhírű gyerekkórus karnagyát, Thész Gabriellát – akinek munkakörülményeit

légáimmal a Zenekari Szövetségben abban, hogy csak a teljesítmény számíson, ezeket az elveket hamar feladták, amikor kiderült, ez számukra anyagi előnyökkel jár. Ez a magatartás sajnos jól jellemzi korunkat és a társadalmat, amelyben élünk.

■ *Milyen vendégszereplések várnak az együttesre ebben a szezonban?*

– Nagyon rangos volt a Veronai Filarmonikóban a szeptember eleji fellépés, novemberben Zürichben lesz három koncertünk, decemberben pedig Ománba készülünk egy hétre. Természetesen fontosak a turnék, de a szervezetnek nem jelent plusz bevételt, az egyre csökkenő napidíjak zenészeinknek jelentenek némi bérkiegészítést.

■ *Viszont a szezont új honlappal kezdik.*

– Az új, kommunikációért felelős kollégánknak, Fehér Anna nagy lendülettel kezdett új feladatához, az időzítés pedig szándékosan esik egybe az új művészeti vezető érkezésével. Az előző honlap üzemeltetése nehézkes volt, most talán könnyebben igazodik el a látogató, s több hasznos információt talál. Nem lesznek olyan nagy vál-

tozások, de mindenképpen megújulunk. Emellett a közösségi oldalakon is hirdetjük a programjainkat.

■ *Mint igazgató, hogyan látja a folytatást?*

– A MÁV Szimfonikusokhoz évekkel ezelőtt sok ötlettel érkeztem. Ezek száma az idővel csak gyarapodott. Jó néhány ezekből meg-

valósult, de jelentős részükkel nem tudtam érdemben foglalkozni, mert a túlélésre kellett koncentrálni. Ennek ellenére nem adom fel. Ehhez erőt ad az a kilencvenöt muzsikos, aki koncertről koncertre, tudása legjavát nyújtva, nagyon magas színvonalú előadásokat produkál, igen nehéz körülmények között, és akiért felelősséget érzek.

R. Zs.

évek óta próbálták egyre nehezebbé tenni (például nem engedték betölteni a megüresedett társarnagy és kórustitkár pozíciókat) – egyik napról a másikra elküldték. A Liszt-díjas, Bartók-Pásztory-díjas, érdemes művésznek július közepén az MTVA huszonhét év szolgálat után váratlanul felmondott és a felmondási idő alatti munkavégzés alól felmentette. Az új karnagyok már új helyzetben kezdenek, másfelé lojálisak. Ami biztos nem volt szempont a se szó, se beszéd-kirúgáskor, az a műhelymunka folyamatossága, pedig ez elengedhetetlen lenne a művészi színvonal tartásához. Lehet persze „szakmailag váltani”, azonban szerencsésebb lett volna, ha az új karnagyokat szakmai zsűri választja ki, és fokozatosan veszik át a szerepkört, amint Thész Gabriella is tíz évig dolgozott karnagyként az előző művészeti vezető mellett, mielőtt átvette a vezetést.

Szép-szép az intézményi függetlenség, de akkor ugyan minek létezik kulturális államtitkárság, parlamenti kulturális bizottság? Ha nem szabunk irányvonalakat a nemzeti „vagyontárgyainkat” és kulturális értékeinket kezelőknek, akkor azok

önjáróvá válnak, mint egy elszabadult hajóágyú a fedélzeten. Ki kell mondani: az erkölcsi és szellemi felelősséget nem egy vagyonkezelő viseli a magyar kultúra javainak gyarapításában, ő csak az anyagiakért felel. A felelősség a döntéshozóké. A Parlament céltámogatása azt jelezte, hogy a rádió nagy múltú zenei együtteseinek munkája kiemelt jelentőségű az ország kulturális életében. A vagyonkezelőnek ezt minden eszközzel támogatnia kellene, forrásait bővíteni, nem pedig – a hangzatos sajtóhírek mögött – lassan, de biztosan erodálni őket. A lehetőségeik és kapcsolatrendszereik szűkítése, az ide-oda szervezgetés, a nemzetközi és hazai hangversenyéletből való folyamatos kivonás, a tényleges és nívósan gazdag évadprogramok helyett „alibi-fellépések” szervezése, (amelyek az avatatlan szemlélőben a lázas munka benyomását kelthetik), a művészi fejlődéshez elengedhetetlen, katartikus élményt nyújtó, klasszis karmesterekkel való közös munkák hiánya, a kortárs zenei felvételek visszaszorítása – mindmind a lassú leépítés jeleit hordozzák magukban.

A folytonos át-, ki-, és összevissza szervezés – no meg az „arculatváltás” olyan vezetők kezében, akiket az együtteseik koncertjein sem igen látnak, nem kecsgettet jóval. Nem merik kimondani, hogy a közmédiának nevezett megaképződmény nincs tisztában az együttesek tényleges értékével, nemigen tudja mire használni őket (mint szántóvető a versenyparipát), és végső soron azt sem merik kimondani, hogy nincs szükség az együttesekre, hiszen a beolvasztott költségvetési támogatásuk mégsem feledhető. Úgy tűnik, mindent megtesznek, hogy követhetetlené válják a nekik szánt pénz útja... A hangzatosan bejelentett, valójában rendkívül szegényes évadprogram egyre távolabb viszi a valamikor jobb napokat látott együtteseket a hajdanvolt, egész házakat megtöltő törzsközönségétől – egészen addig, amíg senki sem lesz már kíváncsi rájuk, legfeljebb „MR2 Szimfonik Live” „nagyon zene” szintjén.

Nem akárki, de Kocsis Zoltán mondta újságunk hasábjain: „Amit a Magyar Rádió zenei együtteseivel csinálnak, az emberhez méltatlan.”

Simó Anna